

Dirner Gusztáv.

Ina: *Dr. Doktor Sándor, Pécs.*

Mintha a végzet szárnyalegyintését érző nők ismét hazánk kultúrája felett, melynek sok jóigyekezete mellett egyik jellemző vonása a félbemaradt és derékban kettétört tehetségek gyakorisága is. Nem is csoda ez, ha meggondoljuk, hogy mily kevesen dolgoznak itt a közért s mennyi teher szakad azért e kevesekre. Hány tudós, művész, vagy közéleti jeles erőnek látjuk ily hirtelen összeroppanását, mielőtt kifejthette volna mindazt a munkát, melyet tőlük joggal várhattunk. S így megy, mint kedvezőtlen fagyos időben, veszendőbe kultúránknak sok hajtása, melytől gazdag gyümölcsöket vártunk.

Így jött váratlan súlyos csapás a magyar nőmozgalom fejlődésére is, mikor egyik hétről a másikra két erős oszlopa, Márkus Dezső után *Dirner Gusztáv*, tört ketté derékban. Ez a küzdő, vergődő magyar kultúra mennyire rászorulna a felszabadult nő segítő munkájára, közreműködésére. Kis nemzet vagyunk: mennyire ránk férne, hogy megkettőzzük számunkat a nőnek is a kultúra munkájába állításával. Mennyi ezer ponton, hány ezer kisebb-nagyobb kérdésben jutna szerepe a nőnek is elmaradt kultúránk előbbrevitelében. Mily szükségünk volna a nőmozgalom gyorsabb fejlődésére. És amikor így fejlődni a legszebb reményekre jogosítva megindult, ilyen pótolhatatlan veszteségek veszélyeztetik haladásában. *Dirner Gusztáv* mindenekelőtt hivatásának embere volt testestől-lelkestől. Azon nálunk ritka munkások közé tartozott, akik tökéletesen betöltik azt a helyet, hová sorsuk állította őket. Mint nőorvos a beteg, mint bábatanár az egészséges nő javának volt munkása. Mint orvos elsőrangú szakember, úgy dominálta szakmáját, hogy méhrák operációihoz szakkollégái is el-elmentek tanulni lelkiismeretes, gondos munkáját, mellyel a legjobb hazai eredményeket érte el. És hányan emlékeztek meg siratva és áldva gyógyító kezéről váratlan halála után, azt láttuk impozáns temetésén. Annak, aki se népszerű politikus, se híres közszereplő nem volt, búcsújárásként sereglettek főként a nők a koporsójához, melyet a koszorúk erdejével borítottak el. A gyakorlat embere volt elsősorban. Bár bőven kivette részét szaktudományának műveléséből is, nem az elmélet gazdagítására törekedett mégse főképen, hanem a szenvedők gyógyításának áldozta magát, nemesen érző egész szívével.

A kívülálló előtt bármily egyszerű feladatnak látszik, nagyon mély átértéssel fogta fel tanító hivatását is, a bábaképzést, mely valóban sokkal fontosabb, mint az avatatlanak

látszik. A bábaügy, a kiképzés s a kar színvonalának emelése a milliók ügye. A szülészetnek csak a feltűnőbb, a fényesebb oldala az, mely mint magas fokra fejlődött tudomány a klinikákon és az orvosok kezében vonja magára a közfigyelmet. De ha meggondoljuk, hogy a klinikai szülések és azon rendellenes esetek száma, melyek orvost követelnek, törpe kisebbség a sok millió rendes esettel szemben, mely a bábák kezére van bízva; ha tudjuk, hogy a legrendesebb esetben is ott ólálkodik a nőre a gyermekágyi láz halálos veszedelme, tehát hogy elsősorban a bábák vannak hivatva Semmelweiss tanítását a gyakorlatba átültetni, áldásait az emberiség javára kiaknázni: úgy megérthetjük a bábatanár hivatásának óriási fontosságát. Így szolgálja ő az egészséges nők millióinak ügyét s egyszersmind a társadalom legfontosabb érdekét, a fajszaporítás védelmét.

Dirner már mint tanárségéd készült a hivatására. Évekig vezette a bábák tanítását már mestere, Tauf fer tanár oldalán is, kinek utóbb helyébe lépett. Senki se értette úgy át e hivatás jelentőségét, mint ő, ki egész lélekkel szentelte magát az egyszerű nők tanításának. Meglátta a nagyot a kicsiny dolgokban s így csakhamar rájött arra is, hogy az öt hónapos tanítással nem tettünk eleget az ügynek. Meglátta, hogy ha a tanítás eredményeit nem akarjuk engedni veszendőbe menni mihamar, törődnünk kell volt tanítványainkkal azután is, mikor az iskolából kikerülnek. Ezért ő korán megkezdte a bábák szervezését, előbb a fővárosban, majd a vidéken is. Bábaegyesületet alapított még mint magánorvos 1893-ban, újságot szerkesztett nekik, valóságos atyjuk lett, aki időt, fáradságot, költséget nem kímélve törekedett az egyszerű asszonyokat öntudatra ébreszteni és velük megértetni, hogy a kar színvonalának emelése mindegyiküknek egyenként és érdeke. Nemcsak elnökölt állandóan gyűléseiken, nemcsak előadásokat tartott és segédeivel tartatott nekik, hanem szerény fillérekből sok ezer koronára rugó alapot gyűjtött részükre bábaothon alapítására. Méltán sirathatták meg a bábák, mert nem egyhamar lesz utódja, aki ügyöket úgy viselné szívéen, mint elhunyt elnökük tette.

Hosszú időn át ebben a két körben merült ki *Dirner* egész tevékenysége. De önzetlen és minden haladás iránt érdeklődő szelleme csakhamar meglátta a nálunk is ébredezni kezdő társadalmi mozgalmakat s meglátta bennük a maga helyét. Meglátta, hogy betegeinek mily nagy száma köszönheti baját a zilált korunkban annyira grasszáló nemi betegségeknek s beállott ő is az e bajok ellen küzdők sorába. De megértette, hogy nem lehet e bajok ellen küzdeni rendőri intézkedésekkel, mert mélyen gyökereznek azok az átalakuló

társadalmi viszonyok vajúdásaiban s így lo-
gi-
kusan fordult érdeklődése a nőmozgalom felé,
melynek csakhamar lelkes munkásává sze-
gődött.

Csakugyan minő óriási perspektíva tárul
itt a megértő szeme elé. Sziszifuszi munka a
sok beteg nő gyógyítása. Nemhogy apadna,
egyre szaporodik a számuk, ha csak a betegek
gyógyításával foglalkozunk. Ha maradandóbb
eredményeket akarunk elérni, törekednünk kell
a még egészségesek megóvására.

E végből azonban módot kell adni a fér-
finek a házasságra a maga idejében, addig
pedig egészséges, tiszta életre prostitúció nél-
kül. A nőnek pedig adni jobb testi és szellemi
nevelést és szabad mozgást, hogy ébredjen ön-
tudatra s legyen a maga ura. Ne legyen tu-
datlanságban s a férfi gyámsága alatt tartva,
hogy maga tudja megóvni magát. Így viszi
hivatása bele a nőorvost a társadalmi mozgal-
mak kellős közepébe.

Valóban semmi hivatás sem áll közelebb
a nőmozgalomhoz, mint a nőorvos hivatása s
talán sehol nem lehet szorosabb megokolást
találni a nőmozgalomnak, mint a mai beteg
asszonyok rengeteg nagy számában, mely egye-
nes következménye a nő tarthatatlan, visszas
társadalmi helyzetének.

Más időkben, csak két-három emberöltő
előtt is, más volt a társadalom gazdasági be-
rendezése és más volt, de vele összhangzóbb
a nő élete. Az egyszerűbb társadalmi rend
akkor még adott férjet a nőnek. Az aglegény
ép olyan kivételes volt és ép úgy szégyellette
maga, mint a vénlány. A mindennemű házi
ipar pedig adott a nőnek egészségesebb munka-
teret s fejletlenebb kultúrállapotában, akkori
egyszerű világnézete mellett alárendelt helyze-
tét sem érezte annyira s nem szenvedett alatta
annyit, mint ma.

Mind megváltoztatta ezt a kapitalista kul-
túra, mely kifejlesztette a gépipart s ezzel sorra
elvette a nőtől a házi munkáját; kifejlesztette
a modern városi életet s ezzel elvette igen sok
nőtől a férjet, ellenben nagy arányokban fej-
lesztette ki a prostitúciót s mindezzel lett me-
legágya a betegségeknek. Aki tehát e világ-
szerte rettenetesen elharapózott bajoknak ellen-
szerét keresi, az nem állhat meg a rendőri
intézkedéseknél, hanem csakis a társadalmi
viszonyok fejlődésétől várja a javulást s min-
den erejével e fejlődés siettetésének áll szol-
gálatába, tehát a nőmozgalom híve lesz.

Így lett *Dirner* is a hazai nőmozgalom-
nak egyik vezető alakjává s e szerepével oly
harmonikusan egészítette ki nyilvános műkö-
dését, hogy a legszerencsésebben egyensúlyo-
zott ember benyomását tette mindenkire s
megnyerte a rokonszenvét, akivel csak érint-
kezett.

A magánember jellemét kedvesen egé-
szíti még ki nagy szeretete a gyermekek, a
művészetek és a virágok iránt.

Annyi keresztgyerdeke volt, hogy csak
ő tudta számukat. De ő aztán számon is tar-
totta őket s többekről tudunk, akiknek még
ruhájáról, cipőjéről s iskolakönyveiről is az
utolsó darabig évről-évre ő maga gondoskodott.
Ha neki magának nem volt gyermeke, annál
több volt, akiről így gondoskodott.

A művészetek iránti szeretetét jellemzi
az az apróság, hogy az összes tudományos
intézetek között talán egyetlen az övé, mely-
nek példás rendben tartott könyvtárában mű-
vészi kivitelű exlibris-szel is meg vannak jelölve
az egyes darabok. A tudománynak is megvan
az a gögje, hogy azt hiszi, el lehet a művé-
szetek nélkül. *Dirner* úgy érezte, hogy jól
összeférnek. Új lakóháza pedig ízléses pazar-
lásával tesz tanúságot műértéséről.

Virágait s ritka fenyő és felfutó fajtáit
budai villájában ápolta nagy szeretettel s így
érthető, hogy gazdag, harmonikus egyéniségé-
ben nem maradt hely alacsony, oda nem illő
vonásoknak. Színarany jellem volt, abból a
felvidéki nemes fajból, mely annyi lovagias
érzésű, fenkölt gondolkodású, a közért lelke-
sedni tudó fiat adott már hazánknak s szívós,
kítartó munkást kultúránknak.

Mennyit várhattunk tőle még, szoros hiva-
tása terén is, melyet nemsokára felépülő új
intézetében fejthetett volna ki, még nagyobb
arányokban. Ennek már csak a terveit állíthatta
össze. De ha itt még lesz is utódja, mennyit
várhattunk még tőle a nőmozgalomban, mely-
nek már eddig is méltán avatta Szentgyörgy-
lovagiává a hízelgő népszerűség. Kidőlt a harc-
ból az erős lovag, mielőtt még legyőzhette
volna a sárkányt, mely pedig annyi sok fejjel
berzenkedik a magyar nőmozgalommal szem-
ben. E harcban, sajnos, nem egyhamar lesz
utódja.